

طراحی الگوی اقتضایی ایمنی بیمار برای بیمارستان های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران

چکیده

مقدمه و هدف: ایمنی بیمار یک دل نگرانی جهانی سلامت است که بیماران را در تمامی نظام های مراقبت سلامت، اعم از توسعه یافته یا در حال توسعه، متأثر می کند. اجماع بین المللی حاکی است که یکی از هر ده بیمار هنگام دریافت مراقبت بیمارستانی آسیب می بینند، آسیبی که حداقل نیمی از آنها قابل پیشگیری است. در پاسخ به این مشکل، برنامه های ارتقایی بیشماری در دهه اخیر در بیمارستانها به اجرا در آمده لیکن نتایج از کندی پیشرفت در ارتقای ایمنی بیمار حکایت دارد. کم توجهی به نقش کلیدی پزشکان در موفقیت تلاشها و همچنین مسائل و اقتضائات زمینه ای در طراحی مداخلات، از دلایل اصلی این کندی بشمار می رود. بنابراین، مطالعه حاضر در پی شناخت ادراک رزیدنت های پزشکی از عوامل موثر بر ایمنی بیمار در بیمارستانهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران و طراحی الگوی اقتضایی ایمنی بیمار بر این اساس است.

روش پژوهش: این مطالعه به «شیوه ترکیبی» طراحی شد که با روش کیفی با اهداف اکتشافی شروع و با روش کمی بمنظور تعمیم یافته ها دنبال شد و از آنجا که منتج به ارایه الگو گردید مطالعه ای کاربردی است. بنابراین پس از مروری سیستماتیک بر پیشینه پژوهشی تجربی و ترکیب روایتی یافته ها، فاز کیفی مطالعه با استفاده از روش مصاحبه نیمه ساختار یافته فردی با منتخبی از رزیدنت های جامعه مطالعه (رزیدنتهای پنج رشته بیماریهای داخلی، جراحی، کودکان، زنان و بیهوشی) اجرا و داده ها با رویکرد چارچوبی تحلیل شد. بمنظور تهیه فهرستی جامع از متغیرهای نشانگر ایمنی بیمار، یافته های مرور سیستماتیک و پژوهش مصاحبه ای یکپارچه شد و پس از بازبینی و تکمیل بر اساس نقطه نظرات گروهی از خبرگان به ابزار فاز کمی مطالعه توسعه یافت. ابزار مذکور طی پژوهشی پیمایشی با تمامی رزیدنت های جامعه مطالعه بمنظور ارزیابی اهمیت متغیرهای نشانگر ایمنی بیمار بکار رفت و داده های پیمایش در معرض فرآیند کاهش داده ها با تحلیل عاملی مشترک قرار گرفت و عوامل زیربنایی الگوی اقتضایی ایمنی بیمار شناسایی شد. نهایتاً یافته های اصلی مطالعه در طی تفسیر عوامل زیربنایی یکپارچه شد.

یافته ها: طی مرور سیستماتیک چارچوبی از ادراک پزشکان از عوامل موثر بر ایمنی بیمار ارایه شد. تحلیل داده های فاز کیفی نشان داد که مفاهیم اصلی عوامل موثر بر ایمنی بیمار بترتیب، براساس فراوانی نقل قولها، عبارتند از عوامل بیمارستانی و مدیریتی، کار، زمینه ای، بیمار، گروهی، و فردی کارکنان است. تحلیل داده های فاز کمی مشخص ساخت که راه حل نهایی ایمنی بیمار دربرگیرنده ده عامل زیربنایی است که بترتیب اهمیت نسبی عبارتند از فرهنگ ایمنی، عامل جهانی، عملکرد پرستاری، اعتباربخشی، بهترین طبابت، رهبری خط مقدم، مدیریت عملکرد، فرسودگی رزیدنت، تیم موثر، و اصلاح ناقص است.

نتیجه گیری: عوامل ده گانه الگوی اقتضایی ایمنی بیمار بازتابی از دغدغه های رزیدنت های پزشکی در راستای مراقبت ایمن در بیمارستانهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران و در برگیرنده مسائل زمینه ای از سطح میکروسیستم بالینی تا ماکروسیستم مراقبت سلامت و آموزش پزشکی است و بنابراین این پتانسیل را دارد که همانند یک استراتژی جامع اقتضایی برای ارتقای ایمنی بیمار در بیمارستانهای آموزشی این دانشگاه مورد توجه قرار گیرد. با این وجود تعمیم آن بنا بر تفاوت های زمینه ای بیمارستانهای آموزشی در سایر دانشگاههای علوم پزشکی کشور محتاج احتیاط است. پژوهشگران علاقمند می توانند از مسیر این مطالعه بعنوان بنیانی برای پژوهشی های آینده استفاده کرده و مطالعه حاضر را با متدولوژی مشابه با رزیدنت های سایر رشته ها، سایر دانشگاه ها و دیگر گروه های ارایه کننده مراقبت تکرار و تفاوت های احتمالی در ساختار ادراک گروه های مختلف و همچنین تکرار پذیری یافته ها را بررسی کنند.

کلمات کلیدی: ایمنی بیمار، خطای پزشکی، بیمارستانهای آموزشی، رزیدنت های پزشکی